

Podpore za rejo **slovenskih** lokalno prilagojenih (**avtohtonih in tradicionalnih**) pasem

prof.dr. Drago Kompan,
znan. sod. dr. Miran Kastelic,
strok.sod. mag. Danijela Bojkovski

"Biotska raznovrstnost živalskih genskih virov v slovenskem kmetijstvu"

Zavedanje o tem, da se mora ohranjati biotska raznolikost tudi v kmetijstvu in živiloreji, se je za silo že usidralo v nekatere pore našega življenja in dela.

Eden izmed ukrepov, kako ohraniti avtohtone **in tradicionalne** pasme, so tudi različne vrste podpor.

"Biotska raznovrstnost živalskih genskih virov v slovenskem kmetijstvu"

V preteklih desetletjih so pogosto spreminjali načine in višino podpor za slovenske avtohtone pasme, vendar doslej še nismo "našli" (ali pa sprejeli) dobre rešitve za to področje?

Kako to urediti, da bi bilo učinkovito, sprejemljivo?

Razlike med vrstami in pasmami

Odgovor moramo iskati in sprejeti zadovoljive rešitve

"Biotska raznovrstnost živalskih genskih virov v slovenskem kmetijstvu"

Eden od prvih problemov, na katerega naletimo, je **kriterij**, po katerem ocenjujemo **stopnjo ogroženosti** pri posameznih vrstah in pasmah (o tem bo govoril naslednji prispevek)

"Biotska raznovrstnost živalskih genskih virov v slovenskem kmetijstvu"

Naslednje vprašanje se postavi –kakšne vrste podpore naj bodo?

Lahko višino potrebne podpore (VPP) izračunamo??

Kaj pa naj upoštevamo pri izračunu?

Ogroženost pasme (OGR) - številčno stanje, stopnja inbridinga, ..
Manjši dohodek (MDoh) v primerjavi z neko "standardno" pasmo?
Geografsko razporejenost (na ožjem območju?)
Še kaj?
Nato izračunamo

"Biotska raznovrstnost živalskih genskih virov v slovenskem kmetijstvu"

Naslednje vprašanje se postavi –kakšne vrste podpore naj bodo?

Lahko višino potrebne podpore (VPP) izračunamo??

Kaj pa naj upoštevamo pri izračunu?

Ogroženost pasme (OGR) - številčno stanje, stopnja inbridinga, ...
Manjši dohodek (MDoh) v primerjavi z neko "standardno" pasmo?
Geografsko razporejenost (na ožjem območju?)
Nato izračunamo

z enačbo $VPP = MDoh * OGR * GR$

VPP = višina potrebne podpore
MDoh = manjši dohodek lokalne pasme v primerjavi "s standardno"
OGR = faktor ogroženosti
GR = geografska razporeditev

"Biotska raznovrstnost živalskih genskih virov v slovenskem kmetijstvu"

Pri nas smo glede tega šele na začetku?

Zato so za sedaj nujne neke vrste podpore, ki nadomestijo izpad dohodka in omogočijo rejcem (in pasmam) preživetje

Je pa nujno, da se pripravljamo glede stimulacij z različnimi ukrepi (vrstami podpor).

To pomeni – poleg denarnih, tudi druge (npr. za promocijo produktov, pomoč pri razstavah, podpore za investicije ...itd.)

Samo denarno nadomestilo ne rešuje problema na dolgi rok.

Biotska raznovrstnost živalskih genskih virov v slovenskem kmetijstvu

Kako torej izračunati "prave" podpore?

Odvise morajo biti od prej omenjenih faktorjev

Eden pomembnejših je faktor ogroženosti (FO –

FO
1 Kritična
2 Ogrožena
3 Ranljiva
4 Tvegana
5 Neogrožena
6 Razširjena

Pravilnik o ohranjanju biotske raznovrstnosti v živinoreji

(lahko uporabimo lestvico, ki jo predpisuje FAO, -lahko dodamo pri tem še dodaten FO? (SLO_6?)

Drugi, ki ima tudi pomen (pri nekaterih še posebno) je faktor geografske razširjenosti

Verjetno bi jih morali dodati še kar nekaj (starost rejcev, distribucija velikosti kmetij, zdravstvena ogroženost ipd. ....)

Biotska raznovrstnost živalskih genskih virov v slovenskem kmetijstvu

Kako torej izračunati "prave" podpore?

Če ponovimo:

Odvise morajo biti od prej omenjenih faktorjev

Eden pomembnejših je faktor ogroženosti (FO)

(lahko uporabimo lestvico, ki jo predpisuje FAO)

VPP=MDoh*OGR*GR

Faktor ogroženosti (FO+)	OGR
FO_1	1,2
FO_2	1,1
FO_3	1,0
FO_4	0,9
FO_5	0,8
FO_6	0,5

GR=1,2
(če je pasma na ožjem območju)
npr.: BP, IP, DK

GR=1,0
(če je pasma razširjena)
npr.: JS, CK, L

Biotska raznovrstnost živalskih genskih virov v slovenskem kmetijstvu

"IZGUBA" na leto
(primer CIKA)

	Standardna pasma	CIKA
MLEKO		
DOHODEK		
Mlečnost, kg	4.200	3.000
Cena mleka	0,30 €	0,30 €
Vrednost mleka	1.260,00 €	900,00 €
razlika		-360,00 €
STROŠKI		
Telesna masa, kg	600	450
Vrednost krme	756,00 €	555,95 €
Ostali stroški na kravo	504,00 €	504,00 €
Total	1.260,00 €	1.059,95 €
IZGUBA DOHODKA (pri mleku)		-159,95 €

Manjši dohodek v primerjavi s "standardno pasmo" (Kastelic, 2009)

Biotska raznovrstnost živalskih genskih virov v slovenskem kmetijstvu

"IZGUBA" (primer CIKA)

MESO		
DOHODEK		
Telesna masa pitancev	540	405
Klavnost %	56%	53%
Cena za 1 kg mesa	2,95 €	2,75 €
Vrednost ene živali	892,08 €	590,29 €
razlika		-301,79 €
STROŠKI		
Vrednost krme (delež)	75%	69%
Vrednost krme	669,06 €	501,80 €
Ostali stroški	223,02 €	223,02 €
SKUPAJ	892,08 €	724,82 €
Razlika		-167,27 €
Stroški krme za 1 kg prirasta	1,24 €	1,24 €
Ostali stroški za 1 kg prirasta	0,41 €	0,55 €
Skupni stroški za 1 kg prirasta telesne mase	1,65 €	1,79 €
Razlika v stroških za 1 kg prirasta telesne mase		0,14 €
IZGUBA dohodka (meso)		-134,53 €
Skupaj izguba/kravo/leto		-294,48 €

Biotska raznovrstnost živalskih genskih virov v slovenskem kmetijstvu

Preračun potrebnih podpor (na GVŽ) na leto

Vrsta d.ž.	Pasma	Faktor IZGUBA	Faktor OGR	Faktor GR	Kalkulacija na mater	Pretvornik GVŽ	PODPORA/ GVŽ
Govedo cikasto govedo							
skupaj		294,48 €	1,0	1,2	353,38 €	1,00	353,38 €
Ovce	jezersko-solčavska	21,80 €	0,5	1,0	10,90 €	0,15	72,66 €
	bovska ovca	22,39 €	0,8	1,0	17,91 €	0,15	119,42 €
	belokranjska pramenka	29,56 €	1,0	1,2	35,48 €	0,15	236,51 €
	istrska pramenka	87,82 €	1,0	1,0	87,82 €	0,15	585,46 €
Koze	drežniška koza	78,24 €	0,9	1,2	84,50 €	0,15	563,35 €
Prašiči Krškopoljski prašič							
skupaj		367,30 €	1,2	1,2	528,92 €	0,40	1.322,30 €
Kokoši	štajerska kokoš	6,30 €	0,5	1,0	3,15 €	0,014	225,04 €

(Kastelic, 2009)

Biotska raznovrstnost živalskih genskih virov v slovenskem kmetijstvu

RFP
EUROPE

Kakšne podpore dajejo drugod?
Primer –ALBANIJA
vsako leto

Species	Pasma	podp. za ženske ž	podp. za m.ž
Bivol	Albanian buffalo	2002-2007: 350 Euro	2002-2007: 550 Euro
		2008 -2009: 150 Euro	2008 -2009: 200 Euro
Ovce	Shkodrane	15 Euro	22 Euro
	Lara e Polisit	15 Euro	22 Euro
	Capore e Mokrres	15 Euro	22 Euro
	Lara e Kallmetit	15 Euro	22 Euro
	Velipoja	15 Euro	22 Euro

Biotska raznovrstnost živalskih genskih virov v slovenskem kmetijstvu

RFP
EUROPE

Kakšne podpore dajejo drugod?
Primer –ČRNA GORA
vsako leto

Species	Pasma	Podp. za ženske ž.	Podp. za m. ž.
Govedo	Buša	130 €/glavo	130 €/glavo
Ovce	Zetska Žuja	23 €/glavo	23 €/glavo
Ovce	Pivska	16 €/glavo	23 €/glavo
	pramenka		
Ovce	Sora	16 €/glavo	23 €/glavo

Biotska raznovrstnost živalskih genskih virov v slovenskem kmetijstvu

RFP
EUROPE

Kakšne podpore dajejo drugod?
Primer – Srbija
vsako leto

Species	pasma	podp. za ženske ž	podp. Za m.ž
Govedo	Podolsko	350	350
	Buša	200	200
Konji	Domestic-mountain pony	200	200
	Nonius	200	200
Prašiči	Moravka	80	80
	Resavka	100	100
Ovce	Bardoka	20	20
	Karakachanska	20	20
	Krivovirska	20	20
	Lipska	20	20
	Pirotska	20	20
	Vlashko-vitoroga	20	20
	Chokanska Tsigai	20	20
Koze	Balkan goat	20	20

Biotska raznovrstnost živalskih genskih virov v slovenskem kmetijstvu

RFP
EUROPE

Kakšne podpore dajejo drugod?
Primer –FINSKA
vsako leto

Species	Pasma	Podpora
Govedo	Western Finncattle	250 €/m ali ž
	Northern Finncattle	500 €/m ali ž
Perutnina	Landrace chicken	100-230 €/jato
Konji	Finnhorse	270 €/plem.ž
Ovce	Finnsheep	40,5 €/plem.ž.
Koze	Finnish Landrace Goat	40,5 €/plem.ž.

Biotska raznovrstnost živalskih genskih virov v slovenskem kmetijstvu

RFP
EUROPE

Kakšne podpore dajejo drugod?
Primer – Avstrija
vsako leto

Vrsta (Species)	za visoko ogrožene pasme	Vrsta (Species)	za ogrožene pasme
Bik	530 €	Bik/žrebec	430 €
Krava	280 €	Kobila	160 €
Ovca/koza	55 €	Krava	140 €
Oven/kozel	120 €	Ovca/koza	30 €
Merjasec	300 €	Oven/kozel	75 €
Svinja	150 €		

Vse te podpore so plačane preko okoljskih programov
Austrian Agro-Environmental Program (ÖPUL) -vsako leto

Biotska raznovrstnost živalskih genskih virov v slovenskem kmetijstvu

Naša prizadevanja in predlogi, da bi v okoljskih programih v preteklosti (SKOP, KOP) imeli vključene podpore za avtohtone pasme (glede na stopnjo ogroženosti) -niso uspela
Imamo podatke!
Imamo izračune!

Ali bomo uspešni v naslednjem obdobju?

MORAMO BITI

Biotska raznovrstnost živalskih genskih virov v slovenskem kmetijstvu

Privoščite tudi nam kaj malega za pod zob!
(Avtohtone pasme)

HVALA ZA POZORNOST

"Biotska raznovrstnost živalskih genskih virov v slovenskem kmetijstvu"